

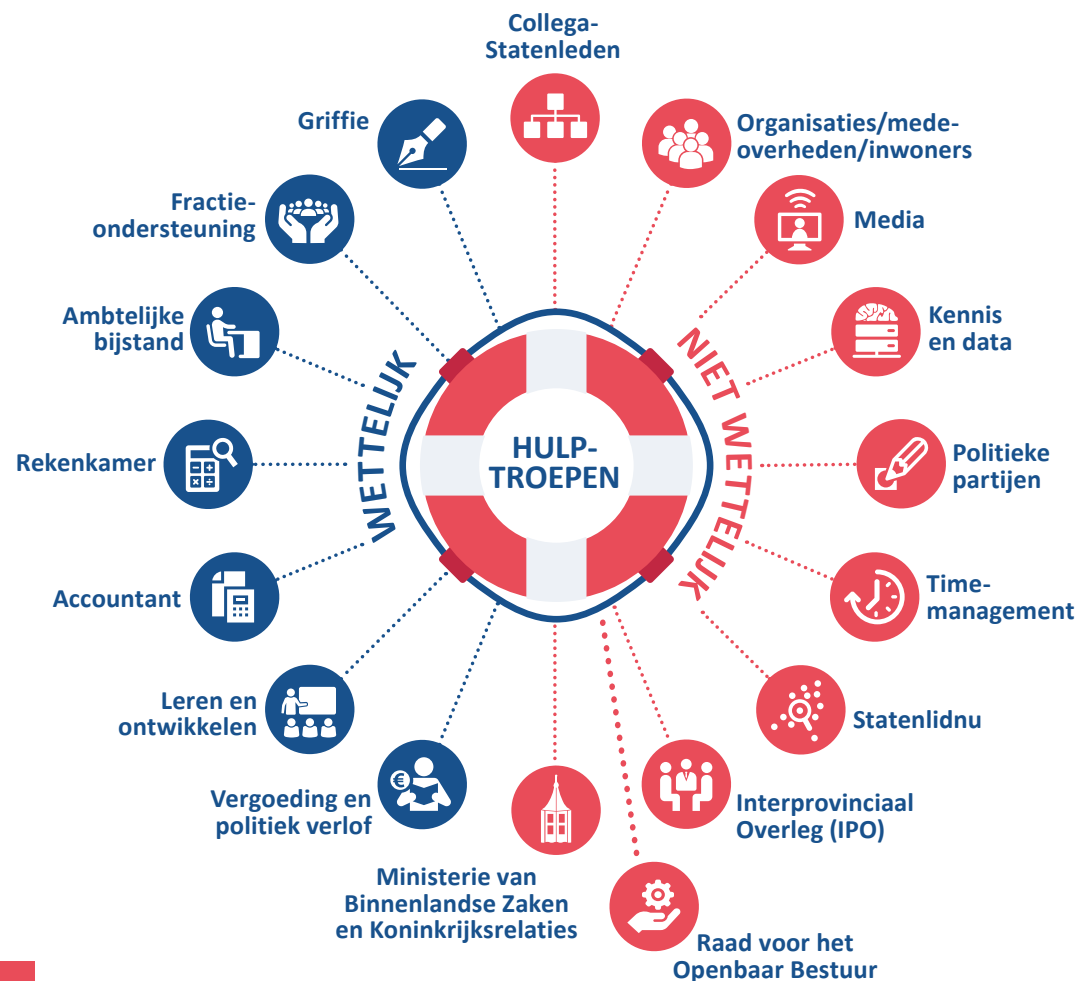
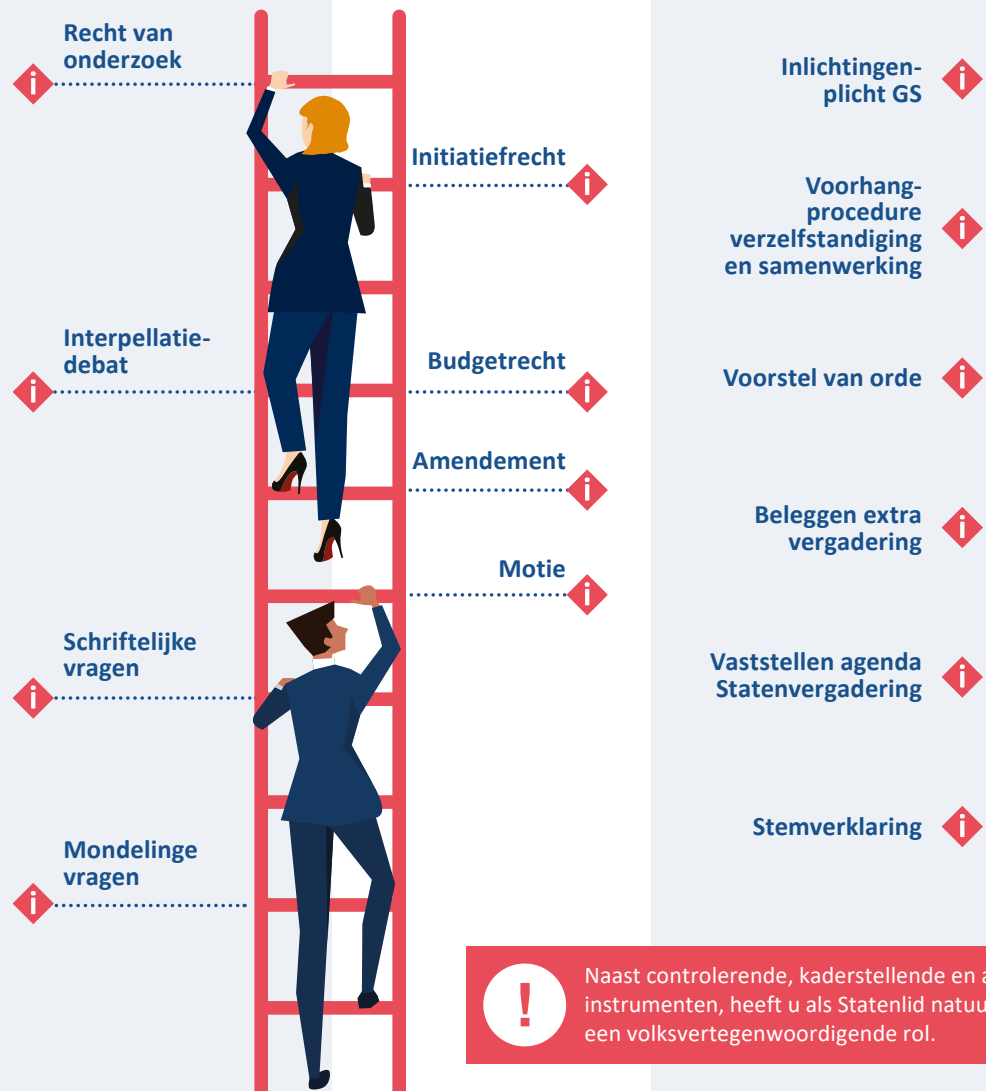
INSTRUMENTEN

ONDERSTEUNING

CONTROLLEREN

KADERSTELLEN

ALGEMEEN

CONTROLLERENDE INSTRUMENTEN

Provinciale Staten hebben als hoogste orgaan van het provinciebestuur een controlerende functie. De Staten controleren of Gedeputeerde Staten de plannen en het beleid binnen de kaders uitvoeren. De rekenkamer kan hierbij ondersteunen.

Om de controlerende taak uit te voeren, hebben Provinciale Staten verschillende bevoegdheden. Deze zijn vastgelegd in de Provinciewet. Zie hieronder drie belangrijke controlerende instrumenten.

> RECHT VAN ONDERZOEK

WAT IS HET? Provinciale Staten kunnen een onderzoek of enquête instellen om het beleid en handelen van het provinciebestuur te evalueren. Een of meer Statenleden kunnen hiervoor het initiatief nemen. In de Provinciewet staat alleen het onderzoek genoemd. Provinciale Staten kunnen daarnaast zelf in hun eigen verordening besluiten of een enquête ook mogelijk is.

HOE WERKT HET? Het onderzoek wordt uitgevoerd door een onderzoekscommissie die bestaat uit Statenleden. Zij zijn bevoegd om ten behoeve van het onderzoek in openbare verhooren getuigen en deskundigen te horen. Het onderzoek kan via een extern bureau, een onafhankelijke commissie of via een statenonderzoek ingezet worden.

WANNEER ZET U HET IN? Het recht van onderzoek is een 'zwaar' instrument vanwege de arbeidsintensiteit en de mogelijke consequenties. Zet het in als instrument als u dat als Provinciale Staten echt nodig acht om uw controlerende taak uit te kunnen voeren.

> INTERPELLATIEDEBAT

WAT IS HET? Elk Statenlid heeft de bevoegdheid om te debatteren met het college over een onderwerp dat niet op de agenda van de Provinciale Statenvergadering staat. Zo kan een Statenlid een actueel onderwerp aan de orde stellen.

HOE WERKT HET? Een Statenlid moet vooraf een verzoek indienen en de meerderheid van Provinciale Staten moeten hiermee instemmen. De regels staan in het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten.

WANNEER ZET U HET IN? Wanneer u dat als Statenlid nodig acht om uw controlerende taak uit te kunnen voeren.

> TECHNISCHE, SCHRIFTELIJKE EN MONDELINGE VRAGEN

WAT IS HET? Elk Statenlid kan in of buiten de vergaderingen om vragen stellen aan het college van Gedeputeerde Staten. Het college en de Commissaris van de Koning geven mondeling of schriftelijk antwoord.

HOE WERKT HET? Een Statenlid mag technische en schriftelijke vragen te alle tijden stellen en de mondelinge vragen kunnen in de Statenvergadering gesteld worden. Specifieke afspraken staan in het Reglement van Orde voor

de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten.

WANNEER ZET U HET IN? Wanneer u als Statenlid meer informatie nodig hebt om uw controlerende taak uit te kunnen voeren.

Meer weten?

Zie de e-learning 'rollen en instrumenten van de provincie' en de gereedschapskist van een Statenlid op het [Leerplatform Statenleden](#)

KADERSTELLEDE INSTRUMENTEN

Provinciale Staten mogen het college van Gedeputeerde Staten binden aan uitgangspunten voor de richting van het provinciale beleid en bestuur. Provinciale Staten bepalen per beleidspunt zelf hoe deze kaders worden vormgegeven en stellen de kaders vast wanneer zij dat nodig achten. Hiermee geven ze uiting aan hun positie als hoofd van het provinciebestuur: Provinciale Staten als algemeen bestuur naast het college als dagelijks bestuur van de provincie.

Provinciale Staten kunnen kaders stellen door het doen van richtinggevendende uitspraken (in de vorm van moties), het sluiten van akkoorden en het vaststellen van verordeningen en de begroting.

> INITIATIEFRECHT

WAT IS HET? Elk Statenlid heeft de bevoegdheid om een voorstel voor een verordening of een ander voorstel aan te bieden ter behandeling door Provinciale Staten.

HOE WERKT HET? Elk Statenlid kan zelf een initiatiefvoorstel indienen bij Provinciale Staten en zo een opdracht aan Gedeputeerde Staten geven (bijvoorbeeld voor nieuw beleid of wijziging van een verordening), mits een meerderheid van Provinciale Staten dit voorstel steunt. U kunt [ambtelijke bijstand](#) krijgen tijdens het schrijven van een initiatiefvoorstel.

WANNEER ZET U HET IN? Wanneer u het als Statenlid nodig acht om uw kaderstellende taken uit te voeren.

> BUDGETRECHT OF BEGROTINGSRECHT

WAT IS HET? Ieder Statenlid heeft de bevoegdheid om jaarlijks te bepalen voor welke doelen en tot welke bedragen geld beschikbaar wordt gesteld en hoe deze uitgaven gefinancierd moeten worden.

HOE WERKT HET? Het budgetrecht is de bevoegdheid van Provinciale Staten om financiële middelen beschikbaar te stellen. Provinciale Staten machtigen Gedeputeerde Staten via statenbesluiten om uitgaven te doen en inkomsten te verwerven. Het budgetrecht geeft Provinciale Staten het recht om de begroting vast te stellen en te wijzigen.

WANNEER ZET U HET IN? Ieder jaar in oktober/november voorafgaand aan het begrotingsjaar, bij de voorjaars- en najaarsnota en de vaststelling van de jaarrekening. Ook zet u het in bij alle voorstellen waarvoor nog geen bedragen zijn opgenomen in de begroting.

> AMENDEMENT

WAT IS HET? Een amendement is een voorstel tot wijziging van een voorgesteld besluit. Ieder Statenlid heeft de bevoegdheid om een voorstel tot wijziging te doen.

HOE WERKT HET? Een amendement kan schriftelijk worden ingediend bij de voorzitter van Provinciale Staten, zolang de beraadslagingen nog niet zijn afgesloten. Als een meerderheid van Provinciale Staten het (sub)amendement steunt wordt het oorspronkelijk voorgestelde Provinciale Statenbesluit gewijzigd vastgesteld.

WANNEER ZET U HET IN? Als de concept-verordening of concept-beslissing ter beraadslaging of besluitvorming voorligt aan Provinciale Staten en u als Statenlid hierin iets wilt wijzigen.

> MOTIE

WAT IS HET? Een motie is een verklaring van een of meer Statenleden over een onderwerp waarmee een oordeel, wens of verzoek wordt uitgesproken.

HOE WERKT HET? Er moet een schriftelijke conceptuitspraak opgesteld worden die tijdens de Statenvergadering in stemming wordt gebracht. Een aangenomen motie is niet bindend: Gedeputeerde Staten kunnen de motie gemotiveerd naast zich neerleggen.

WANNEER ZET U HET IN? Het kan worden ingezet ten aanzien van ieder denkbaar onderwerp dat op de agenda staat of dat Statenleden op de agenda willen brengen en waarbij een motie nodig wordt geacht.

Soorten moties zijn: motie van afkeuring, motie van wantrouwen, motie van treurnis en motie vreemd aan de orde van de dag.

Meer weten?

Zie de e-learning 'rollen en instrumenten van de provincie' en de gereedschapskist van een Statenlid op het [Leerplatform Statenleden](#)

ALGEMENE INSTRUMENTEN

Naast controlerende en kaderstellende kunt u als Statenlid ook algemene instrumenten inzetten.

> INLICHTINGENPLICHT VAN HET COLLEGE VAN GEDEPUTEERDE STATEN

WAT IS HET? Provinciale Staten hebben het recht om meer achtergrondinformatie over een onderwerp op te vragen bij Gedeputeerde Staten.

HOE WERKT HET? Gedeputeerde Staten moeten niet alleen inlichtingen verstrekken op verzoek van een Statenlid (passieve informatieplicht, maar moeten ook alle inlichtingen verstrekken die Provinciale Staten voor de uitoefening van haar taak nodig hebben (actieve informatieplicht).

WANNEER ZET U HET IN? De informatie die Gedeputeerde Staten vanuit de actieve informatieplicht moet geven, zullen Provinciale Staten over het algemeen ontvangen in de vorm van Statenvoorstellen of beleidsnotities en de behandeling daarvan in een commissie- en Statenvergadering.

Als u naar uw mening onvoldoende wordt geïnformeerd, kunt u Gedeputeerde Staten ter verantwoording roepen en om aanvullende informatie vragen. Dat kan bijvoorbeeld met het recht om [mondeling of schriftelijk vragen](#) te stellen of het recht om een interpellatie aan te vragen.

Provinciale Staten als geheel en elk Statenlid voor zich zal er dus op moeten toezien dat hij daadwerkelijk voldoende wordt geïnformeerd om zijn taken uit te kunnen oefenen.

> VOORHANGPROCEDURE VERZELFSTANDIGING EN SAMENWERKING

WAT IS HET? Als provincies gebruik willen maken van een privaatrechtelijke rechtsvorm zoals een stichting, vennootschap of vereniging voor het uitvoeren van publieke taken, dan is dat alleen toegestaan 'indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang' (artikel 158, tweede lid, Provinciewet).

HOE WERKT HET? In de Provinciewet gaat de voorkeur uit naar publiekrechtelijke rechtsvormen. Dit met het oog op het waarborgen voor het gebruik van bevoegdheden, besluitvormingsstructuren, beïnvloedingsmogelijkheden, toezicht, democratische controle en openbaarheid.

Provinciale Staten dienen van Gedeputeerde Staten de gelegenheid te krijgen om wensen en bedenkingen kenbaar te maken voordat een besluit inzake het oprichten van een privaatrechtelijke rechtsvorm wordt genomen.

WANNEER ZET U HET IN? Provincies maken op ruime schaal gebruik van de mogelijkheid om publieke taken via een privaatrechtelijke rechtsvorm uit te voeren, denk bijvoorbeeld aan het provinciale museum. Het is voor Provinciale Staten van belang controle uit te oefenen op de besluitvorming. Dat begint bij het besluit tot oprichting van een privaatrechtelijk rechtspersoon.

Statenleden kunnen zich afvragen welk belang is gediend met verzelfstandiging, en of concreet genoeg is geformuleerd welke taken worden uitgevoerd. Een concrete omschrijving kan voorkomen dat de uitvoerder van taken en bevoegdheden op eigen houtje extra taken naar zich toetrekt of meer gaat doen dan het provinciebestuur zou willen.

Verder is het van belang dat Provinciale Staten zich een beeld vormen van de organisatievorm, en hoe het bestuurlijke en/of financiële belang geborgd gaat worden. Afhankelijk van de gemaakte keuzes heeft een provinciebestuur meer of minder zeggenschap over de uitvoering van de taak.

> VOORSTEL VAN ORDE

WAT IS HET? Als Statenlid kun je tijdens de Statenvergadering een voorstel van orde doen, dat gaat over de orde van de vergadering. Dat dient altijd te worden toegestaan.

HOE WERKT HET? Elk Statenlid en de voorzitter kan tijdens een Statenvergadering op elk moment het woord vragen om een voorstel van orde te doen. Hij krijgt dan meteen het woord om zijn voorstel bekend te maken. De voorzitter legt aan Provinciale Staten ter beslissing voor of er al dan niet sprake is van een voorstel van orde. Over een voorstel van orde wordt direct, zonder beraadslaging, besloten door Provinciale Staten.

WANNEER ZET U HET IN? In een voorstel van orde wordt een voorstel verwoord om bijvoorbeeld de agenda, spreektijd of de sprekersvolgorde te veranderen. Ook kunt u vragen om een korte schorsing van de vergadering.

> BELEGGEN EXTRA VERGADERING PROVINCIALE STATEN

WAT IS HET? Als een vijfde van het totale aantal Statenleden (of de voorzitter daarom vraagt, kan er een extra vergadering van Provinciale Staten worden belegd.

HOE WERKT HET? Het verzoek tot een extra Statenvergadering dient u schriftelijk in bij de griffie. U vermeldt daarbij het onderwerp van de vergadering en de argumentatie ervoor. Een extra vergadering wordt binnen twee weken gehouden. Zie ook [artikel 17 van de Provinciewet](#) en het Reglement van Orde van uw eigen provincie.

WANNEER ZET U HET IN? Als u het van belang acht om over een actueel onderwerp te vergaderen.

> VASTSTELLEN AGENDA STATENVERGADERING

WAT IS HET? Als Provinciale Staten bepaalt u met elkaar waarover u debatteert. Dit doet u door aan het begin van de vergadering de agenda vast te stellen.

HOE WERKT HET? Het presidium (het bestuur) van Provinciale Staten stelt voorafgaand aan de Statenvergadering een voorlopige agenda op. Bij aanvang van de Statenvergadering stelt PS deze agenda vast. De daadwerkelijke agenda kan dus afwijken van de voorlopige agenda.

WANNEER ZET U HET IN? Tijdens de regeling van werkzaamheden, aan het begin van de vergadering.

> STEMVERKLARING

WAT IS HET? Als Statenlid kunt u op verschillende manieren stemmen. Via handopsteken per fractie, hoofdelijk of schriftelijk. In het geval van een hoofdelijke stemming, kunt u een stemverklaring afleggen.

HOE WERKT HET? Bij een stemming kunt u een stemverklaring geven, waarbij u aangeeft waarom u voor of tegen hebt gestemd. Dit kan voordat Provinciale Staten tot stemming over gaan. Specifieke afspraken staan in het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten.

WANNEER ZET U HET IN? Als u wilt laten weten waarom u voor of tegen een voorstel hebt gestemd.

Meer weten?

Zie de e-learning 'rollen en instrumenten van de provincie' en de gereedschapskist van een Statenlid op het [Leerplatform Statenleden](#)

> Log hieronder in op het leerplatform Statenleden en kijk eens in de gereedschapskist van een Statenlid.

Goed voorbeeld

> Vaak komt het college van Gedeputeerde Staten met een voorstel met betrekking tot een van de beleids-thema's van de provincie. Uiteindelijk nemen Provinciale Staten daarover een besluit: een voorstel wordt aangenomen of verworpen.

Bekijk de [video van Provinciale Staten van Drenthe](#) (het Drents Parlement) over de route van voorstel tot besluit.

Griffie

De griffie(r) ondersteunt Provinciale Staten

De Statengriffie ondersteunt en adviseert de Staten bij hun werkzaamheden. De griffier leidt de griffie. Hoe kan de griffie(r) u als Statenlid ondersteunen?

Wat is de griffie?

- > Adviseert Provinciale Staten en individuele Statenleden over de werkwijze en het instrumentarium van de Staten en over ontwikkelingen binnen het lokale bestuur.
- > Ondersteunt Provinciale Staten bij de uitvoering van hun volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende taken.
- > Behartigt de belangen van Provinciale Staten.
- > Is de eerste contactpersoon tussen Provinciale Staten en het college van Gedeputeerde Staten (GS), de ambtelijke organisatie en externe partners.
- > Kan helpen met de communicatie naar burgers en in de regio.

De taken van de griffie neemt u op in een instructie. Provinciale Staten geven een eigen invulling aan deze instructie, zodat de werkzaamheden van de griffie aansluiten bij de wijze waarop de Provinciale Staten hun taak willen uitvoeren.

Werkgeverschap als Provinciale Staten

- > Het is belangrijk om goed te investeren in uw griffie. Als werkgever van de griffie bepaalt u als Provinciale Staten zelf hoeveel budget u vrijmaakt.
- > Als Provinciale Staten kunt u besluiten een werkgeverscommissie in te stellen die nadenkt over en toeziet op de taak als werkgever van de griffie. In de werkgeverscommissie zitten enkele Statenleden die zich met de praktische uitvoering van de werkgeverstaak bezighouden.
- > Ook biedt de [Nederlandse Vereniging van Griffiers](#) trainingen voor werkgeverscommissies aan. Leer op deze manier meer over hoe u als PS kunt investeren in de griffie.

Statengriffies per provincie

[Groningen](#)
[Fryslân](#)
[Drenthe](#)
[Overijssel](#)
[Flevoland](#)
[Gelderland](#)

[Utrecht](#)
[Noord-Holland](#)
[Zuid-Holland](#)
[Zeeland](#)
[Noord-Brabant](#)
[Limburg](#)

Versterk uw griffie

- > Een goede onafhankelijke ondersteuning is belangrijk voor het goed functioneren van de regionale democratie. De deskundigheid hiervoor is samengebracht op de griffie.
- > Voor meer strategische ondersteuning van Provinciale Staten is het wenselijk dat ze een statenadviseur en/of commissiegriffier hebben. Zij kunnen u adviseren over specifieke onderwerpen.
- > Ook is het wenselijk om een communicatieadviseur aan te stellen. De adviseur kan helpen bij het opstellen van een communicatieplan en het werk van Provinciale Staten zichtbaar maken.

Het versterken van uw griffie kunt u vastleggen in een organisatieverordening.

Goed voorbeeld

- > Bekijk het [filmpje](#) van de Statengriffie van de provincie Flevoland.

Fractieondersteuning

Waar heeft u recht op?

- > De groeperingen die in Provinciale Staten zijn vertegenwoordigd, hebben volgens de [Provinciewet](#) recht op fractieondersteuning en 'ambtelijke bijstand'. Het is van groot belang voor de controlerende, kaderstellende en volksvertegenwoordigende rol dat Provinciale Staten hiervan gebruik maken.
- > Provinciale Staten moeten voor de ondersteuning van de fracties een verordening vaststellen. De verordening dient regels te bevatten over de besteding en verantwoording van de ondersteuning.

Staat van het bestuur

- > Download het rapport [Staat van het Bestuur 2020](#) en lees in 3.2.2 (pag. 69) meer over fractieondersteuning en ambtelijke bijstand.

Budget voor fractieondersteuning

- > Fractieondersteuning helpt u om het Statenwerk te kunnen doen. U mag hierbij als Provinciale Staten zelf de hoogte van het budget voor fractieondersteuning bepalen. Dit moet worden opgenomen in een verordening. Praat hier daarom, minstens een keer per Statenperiode, goed over met uw mede-Statenleden. De hoogte van het budget loopt in de verschillende provincies nogal uiteen. Bedragen die hiervoor genoemd zijn, variëren tussen de € 8.000 en 70.000 per fractie (Bron: Staat van het Bestuur 2020).
- > In de eerste plaats dient dit budget voor de inzet van middelen voor ondersteuning bij de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende taken van een fractie. Denk hierbij aan: vrijwilligers en beroepskrachten inzetten, onderzoek doen, trainingsdagen en cursussen voor de fractie, of achterbanraadplegingen.
- > Budget voor fractieondersteuning mag niet worden uitgegeven aan verkiezingsbijeenkomsten, giften, leningen, betalingen aan de politieke partij, collectieve opleidingskosten en relatiegeschenken en cadeaus.
- > Het ministerie van BZK constateert dat er vaak handelingsverlegenheid bestaat om te investeren in de eigen ondersteuning en dat kan de kwaliteit van het bestuur en de democratie schaden. Maak dus gebruik van uw recht op ondersteuning!

Ambtelijke bijstand

Wat weten we?

Ondersteuning en toerusting

75%

In 2020 gaf driekwart van de griffies aan dat in het voorgaande jaar een beroep was gedaan op ambtelijke bijstand.

Bron: Staat van het Bestuur, 2020

Wat is ambtelijke bijstand?

- > Als Statenlid kunt u gebruikmaken van de ondersteuning, kennis en expertise van de ambtenaren van uw provincie.
- > Ambtenaren kunnen u achtergrondinformatie geven over een onderwerp en ze kunnen bijvoorbeeld helpen om een initiatiefvoorstel op te stellen of een amen-dement te schrijven.

Rekenkamer

Wat is de rekenkamer?

- > Als Provinciale Staten kunt u de rekenkamer inzetten om uw Statenwerk te versterken en uw kaderstellende en controlerende rol te vervullen. Rekenkamers onderzoeken de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het provinciebestuur gevoerde beleid. Dit kan vooraf of achteraf. Rekenkamers zijn onafhankelijk.
- > Het is belangrijk om een actieve rekenkamer te hebben en daarvoor voldoende budget beschikbaar te stellen. Ze leggen publieke verantwoording af. Elke provincie is verplicht om een rekenkamer te hebben. Er zijn 5 provinciale rekenkamers.
- > Gedeputeerde Staten moeten jaarlijks aan Provinciale Staten laten weten wat er met de aanbevelingen van de rekenkamer is gedaan.
- > Dankzij het werk van de rekenkamer kunt u samen leren van het verleden en verbeteringen doorvoeren.

Wat doet de rekenkamer?

De meeste rekenkamers stellen jaarlijks een onderzoeksprogramma vast. Dit stemmen zij af met Provinciale Staten. De rekenkamer beslist vervolgens zelf welke onderzoeken zij precies uitvoert. Deze onderzoeken worden uiteindelijk behandeld in de Provinciale Statenvergadering. Het is aan Provinciale Staten zelf om te bepalen wat er gebeurt met de uitkomsten van het onderzoek.

Inspiratie

- > In de handreiking [Good practice](#) in de praktijk (NVRR) vindt u een aantal inspirerende praktijkvoorbeelden van rekenkamerwerk.
- > In het [Rekenkamerkompas](#) van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers & Rekenkamercommissies (NVRR) vindt u allerlei tips en goede voorbeelden.

Tips voor een goede samenwerking

- > Zorg voor wederzijds vertrouwen.
- > Heb aandacht voor de cultuur van de samenwerking.
- > Kom regelmatig samen met de rekenkamer.
- > Bepaal de gespreksonderwerpen, bijvoorbeeld: onderzoeksprogrammering, bruikbaarheid van de onderzoeken, tevredenheid van de Staten.

Bron: Stappenplan Raadsleden 2023

Meer weten?

- > Bekijk de animatie [rekenkamerwerk: provincies](#) van de NVRR.
- > In de leerlijn rollen en instrumenten provincie op het [leerplatform Statenleden](#) vindt u meer informatie over de Rekenkamer.
- > Bezoek de [website](#) van de Nederlandse vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies.
- > Bekijk de uitgebreide infographic 'Laat de rekenkamer voor u werken' op www.leerplatformstatenleden.nl

Wist u dat?

Sinds 1 januari 2023 is de [Wet versterking decentrale rekenkamers](#) van kracht. Daarin zijn onder meer de onderzoeksbevoegdheden van rekenkamers uitgebreid. En er staat dat GS voortaan jaarlijks moet laten weten wat er met de aanbevelingen van de rekenkamer is gedaan.

Accountant

Controle door accountant

Provinciale Staten hebben de belangrijke taak om de financiële kaders voor de provincie vast te stellen en de financiën van de provincie te controleren. De accountant:

- > Controleert elk jaar achteraf namens Provinciale Staten de jaarstukken. Met de jaarstukken legt het College van Gedeputeerde Staten (GS) verantwoording af over de uitkomsten van de opgedragen taken. Het accountantsrapport is zo een belangrijk hulpmiddel bij het controleren van het college.
- > Beoordeelt of de jaarstukken een getrouw beeld van de (financiële) werkelijkheid geven. Daarmee verklaart de accountant dat de financiële vertaling van de provinciale activiteiten correct is en dat zowel de exploitatierekening en de balans voldoet aan de wettelijke vereisten.
- > Is onafhankelijk. Elke 4 jaar wijzen Provinciale Staten een (nieuwe) accountant aan. Na afloop van deze periode kan het contract met 2 jaar worden verlengd door PS.

Het aanstellen van de accountant is een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de hele Provinciale Staten en een [wettelijke verplichting](#).

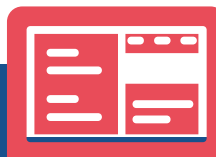
Auditcommissie/ rekeningcommissie

- > Provinciale Staten zijn opdrachtgever van de accountant. Zij kunnen een auditcommissie/rekeningcommissie instellen als gesprekspartner van de accountant.
- > De commissie heeft de taak om contact te onderhouden met de accountant en Provinciale Staten te adviseren over onderwerpen die betrekking hebben op de accountant. Vaak bestaat de commissie uit financieel deskundigen vanuit of namens een fractie.
- > Wilt u meer weten over het opdrachtgeverschap van Provinciale Staten bij de accountantscontrole? Bekijk dan de [handleiding Opdrachtgeverschap accountantscontrole](#) (hoewel van de VNG, is de handleiding nadrukkelijk ook geschikt voor provincies).

Tip

Bezoek eens de [digitale leeromgeving voor Statenleden](#). Hierop staat veel informatie over de financiën van de provincie. En bekijk de uitgebreide infographic 'Rekenen op de accountant' op www.leerplatformstatenleden.nl

Inzicht in controle

De controle van de jaarrekening wordt door Statenleden vaak als specialistisch ervaren, maar is wel ontzettend belangrijk. Hoe kunt u op een relatief makkelijke manier inzicht krijgen in de controle?

1

Denk als Provinciale Staten gezamenlijk goed na over de eisen bij de aanbesteding van de accountantsdienstverlening. Dit helpt bij het vinden van een accountant die op dat moment goed past bij de provincie.

2

Besprek goed met elkaar hoe vaak de auditcommissie met de accountant overlegt over de kwaliteit van de administratieve organisatie, de interne controle en beheersing en het risicomanagement en hoe de auditcommissie rapporteert naar Provinciale Staten toe.

3

Besprek de planning van de controle. Wanneer start de controle en wanneer ontvangen Provinciale Staten het rapport? Provinciale Staten moeten uiterlijk op 15 juli in het jaar volgend op het boekjaar de jaarrekening vaststellen.

4

Vraag aan de gedeputeerde hoe de interne financiële controle en beheersing en het risicomanagement binnen de provinciale organisatie geregeld is. De gedeputeerde kan bijvoorbeeld een presentatie geven om op een laagdrempelige manier Provinciale Staten te informeren.

5

Nodig de accountant uit om zijn belangrijkste bevindingen en mogelijke zorgen te delen. Zo krijgt u op een laagdrempelige manier inzicht in de controle, de aandachtspunten en belangrijke ontwikkelingen.

Leren en ontwikkelen

Waar heeft u recht op?

- > Statenleden en commissieleden hebben [recht op goede ondersteuning en scholing](#). Als Provinciale Staten kunt u besluiten om voor een goede scholing en ontwikkeling zowel een collectief als een persoonlijk opleidingsbudget vrij te maken.
- > Dit opleidingsbudget is ten behoeve van de functionele scholing van Statenleden en mag worden uitgegeven aan het leren en ontwikkelen van Statenleden. Het budget mag niet uitgegeven worden aan partijpolitieke scholing.

Inspiratie

- > U kunt als Statenlid en als Provinciale Staten op verschillende manieren leren en ontwikkelen. Waar heeft u collectief en persoonlijk behoefte aan? Ga het gesprek aan en bespreek deze leerwensen, minstens een keer per jaar, met uw collega-Statenleden.

Meer weten?

- > Bekijk de video 'Als Statenlid raak je nooit uitgeleerd' op het [leerplatform voor Statenleden](#).

Aanbod

- > Verschillende organisaties binnen en buiten uw provincie kunnen u helpen om te leren en ontwikkelen:

[Griffie](#)

[Politieke partijen](#)

[Leerplatform Statenleden](#)

[Statenlidnu](#)

Stappenplan

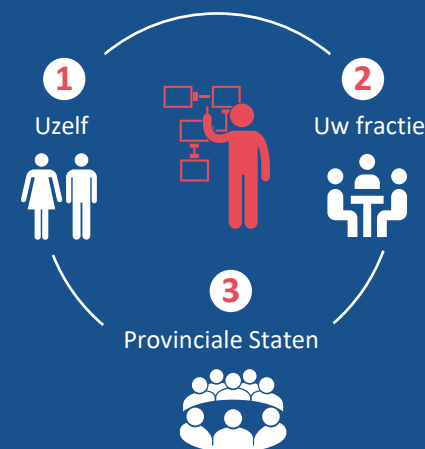
Zo organiseert u een persoonlijk opleidingsbudget:

1. Ga na bij uzelf en bespreek in uw fractie waar u behoefte aan heeft.
1. Bespreek in Provinciale Staten en met uw griffie de mogelijkheden voor persoonlijke ontwikkeling en hoeveel budget de Staten kunnen vrijmaken.
3. Leg het vast!

Gelijk zelf aan de slag?

- > Ook kunt u een eigen [ontwikkelplan](#) maken voor uzelf, uw fractie en PS:

24/7 leren op het Leerplatform

- > Voor Statenleden en commissieleden zijn er online leer- en opleidingsmodules. De digitale leeromgeving van het [Leerplatform Statenleden](#) is 24/7 beschikbaar.

Vergoeding en politiek verlof

Maandelijkse vergoeding

Leden van Provinciale Staten ontvangen vanaf maart 2023 bruto € 1.895 per maand. Dit was lange tijd een stuk lager en stond niet in verhouding tot het aantal uur (22) dat een Statenlid besteedt aan het Statenwerk. De verhoging is in het belang voor een gezonde democratie met een diversiteit aan goede provinciale volksvertegenwoordigers.

Onkostenvergoeding

Als Statenlid ontvangt u een vaste maandelijkse onkostenvergoeding van € 188 voor voorzieningen die niet puur functioneel zijn, en ook niet puur privé. De hoogte van de onkostenvergoeding is gebaseerd op gemiddelde uitgaven en wordt vastgelegd in de rechtspositiebesluiten.

De vaste onkostenvergoeding is bedoeld voor:

- Representatie
- Vakliteratuur
- Excursies
- Bureaunkosten
- Contributies en lidmaatschappen
- Zakelijke giften
- Voorbeelden voor kosten die voor eigen rekening blijven:
- Individuele consumpties buiten de werkplek
- Fooi in Nederland
- Verjaardagsgebak, attenties en cadeaus voor naaste collega's

Extra toelage

Als lid van een vertrouwenscommissie, onderzoekscommissie, overige bijzondere commissies, of als fractievoorzitter krijgt u een extra toelage. Ook kun je als Statenlid of commissielid reiskosten (binnen en buiten de provincie) en parkeerkosten [declareren](#).

- Gelegenheidskleding, huur en reiniging van kleding en uitgaven voor persoonlijke verzorging
- Activiteiten van partijgenootschappelijke aard
- Abonnementen op kranten en vakliteratuur die thuis worden ontvangen
- Representatieve aanpassingen aan de eigen woning en representatieve ontvangsten thuis

Daarnaast ontvang je een eenmalige tegemoetkoming ziektekostenvergoeding van € 119.

Meer weten?

Lees alles over uw rechtspositie als Statenlid op de site [Politiekeamtsdragers.nl](https://politiekeamtsdragers.nl). In de [Handreiking integriteit](#) (hst 5 en 6.4) leest u meer over de achtergrond van de onkostenvergoeding in relatie tot bestuurs- en bedrijfsvoeringskosten.

Wist u dat?

- > Provinciale Staten hebben de mogelijkheid een pensioenvergoeding voor Statenleden in te voeren. Is dit nog niet zo in uw eigen provincie? Bespreek de mogelijkheden dan met uw collega-Statenleden en griffie.

Politiek verlof

- > Politiek verlof kan worden gebruikt om uw functie als Statenlid uit te kunnen oefenen. Elk Statenlid in loondienst bij een werkgever heeft een wettelijk recht op politiek verlof voor het bijwonen van de Staten- en commissievergaderingen. In cao's kunnen aanvullende afspraken worden gemaakt. Maar dat gebeurt in de praktijk maar weinig.
- > Politiek verlof heeft invloed op je dagelijkse werk. Bespreek daarom de consequenties van het Statenlidmaatschap goed met uw werkgever. Een brief aan uw werkgever kan je hierbij helpen.

Collega- Statenleden

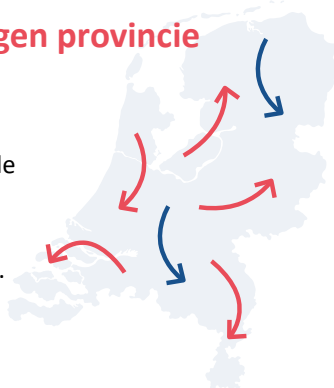
Collega-Statenleden

- > Als Statenlid kunt u voor inhoudelijke vragen altijd te rade gaan bij je collega-Statenleden. Dit hoeft niet altijd een collega binnen uw fractie te zijn.
- > Vraag collega's om hulp bij procedures die je niet vaak tegenkomt, zoals: hoe stel je een initiatief-Statenvoorstel op?
- > Vraag de [griffie](#) om te helpen om ambtelijke bijstand te organiseren.

Buiten je eigen provincie

- > Ga als Provinciale Staten eens op werkbezoek bij de Staten van een andere provincie. Dit levert vaak waardevolle inzichten op.

Organisaties/mede-overheden/inwoners

Anderen als hulpbron

U hoeft het als Statenlid niet allemaal alleen te doen. Organisaties, mede-overheden en inwoners kunnen u helpen om je taken als Statenlid uit te voeren.

- > **Commissieleden of burgerleden** zijn inwoners die ook lid zijn van een fractie en taken kunnen overnemen. Zij kunnen de fractie vertegenwoordigen tijdens werkbezoeken, deelnemen aan commissies en helpen bij de voorbereiding van vergaderingen. Dit kan de werkdruk verlagen en zorgen voor meer balans in uw werkzaamheden.
- > **Uw eigen achterban** kan de zichtbaarheid van de fractie/partij vergroten en u kunt u voeden met signalen uit de maatschappij en u zo van informatie voorzien. Hierdoor kunt u zich als Statenlid bijvoorbeeld beter voorbereiden op een debat in Provinciale Staten. Investeer daarom goed in de relatie met uw achterban en maak tijd voor ze vrij. Op de lange termijn kunt u hierdoor juist tijd overhouden.
- > **Belangenverenigingen** kunnen u ook ondersteunen. Dit zijn organisaties of groepen burgers die veel weten van een bepaald beleidsthema en kunnen u zo op een laagdrempelige manier van informatie voorzien. Denk aan natuurorganisaties of belangenverenigingen voor agrariërs.

Tips

1

Thematische werkgroepen kunnen je helpen om inhoudelijke besprekingen over een bepaald thema voor te bereiden. Zo bespaar je tijd in de voorbereiding.

2

Organisaties/bewoners-initiatieven kunnen uitvoeringstaken overnemen van de provincie. Kijk eens of zij ook mee kunnen denken en helpen met initiatieven die jij zelf wilt uitvoeren. Lees meer over het uitdaagrecht op www.lokale-democratie.nl

Digitale participatie

Digitale participatie van inwoners en organisaties biedt provincies en daarmee als hoogste vertegenwoordigde orgaan de Provinciale Staten veel meerwaarde voor de regionale democratie. Het biedt een extra (digitaal) kanaal om de standpunten, ideeën en oproepen uit de samenleving inzichtelijk te maken. Ook biedt het inwoners en organisaties een mogelijkheid om op hun eigen manier en moment mee te denken en met elkaar in gesprek te gaan.

Bekijk de animaties: [Hoe organiseer je een digitaal participatieproces?](#) en [Welke doelen en tools zijn er?](#) van Democratie in Actie.

Media

Belang

- > Regionale media, zoals regionale publieke omroepen, regionale en lokale kranten en radio, bloggers, vloggers, burgerjournalisten en socialemediaplatforms zijn van belang voor het functioneren van de lokale en regionale democratie. Voldoende onafhankelijke en kritische media zijn nodig om burgers te informeren wat er in hun straten, wijken en steden gebeurt. Ook hebben media een waakhondfunctie en faciliteren zij het debat over lokale en regionale vraagstukken. Een artikel of een blog kan aanleiding geven om vragen te stellen over de provinciale taakuitvoering.

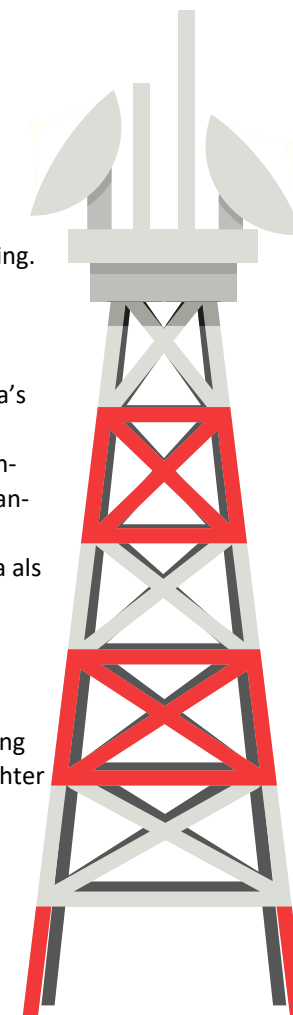
Communicatie als Statenlid

- > **Draag bij aan lokaal/regionaal nieuws**
Als Statenlid kunt u op verschillende manieren bijdragen aan de lokale en regionale nieuws- en informatievoorziening.
- > **Stel een communicatieplan op**
De afdeling communicatie van de provincie en de griffie kunnen u helpen om een eigen communicatieplan op te stellen.
- > **Zend Statenvergaderingen live uit**
Provinciale Staten kunnen ervoor kiezen Statenvergaderingen live uit te zenden.
- > **Interactie met inwoners via media**
U kunt, zelf of namens uw fractie, interactie zoeken met uw inwoners via sociale of gedrukte media. Sociale media zijn een goede manier om in contact te blijven met burgers, ook in crisistijd. Benut ze daarom goed.
- > **Stimuleer lokale en regionale media**
Lokale en regionale media stimuleren, komt de kwaliteit van de journalistiek ten goede. Ga bij uzelf en uw collega-Statenleden na wat jullie voor de lokale media kunnen betekenen. Een goed voorbeeld is het [Leids Mediafonds voor de lokale journalistiek](#). Zie ook het [pleidooi van provincieambtenaar Liesbeth van de Wetering](#) voor een sterke lokale journalistiek.

Media en Statenleden

- > De media vormen actoren die naast inwoners en maatschappelijke organisaties invloed uitoefenen op de besluitvorming. Ze hebben een belangrijke agenderende functie. Voor journalisten is het niet vanzelfsprekend om provinciale thema's te volgen. Als Statenlid wordt u geconfronteerd met denkbbeelden en belangen die via de media worden verspreid. Ook kunt u de media als belangrijke partner voor de provincie zien om nieuws te verspreiden naar inwoners en organisaties. Ze spelen een belangrijke rol in kennisverdeling in de maatschappij. Vergeet echter niet de eigen socialemediakanalen waar u rechtstreeks met mensen kunt communiceren. Niet alleen zenden, maar ook ontvangen.

Kennis en data

Waarvoor gebruikt u kennis en data?

Als Statenlid heeft u soms specifieke kennis of data nodig, bijvoorbeeld om een initiatiefvoorstel te maken of voor uw controlerende taken.

Aanbod binnen uw eigen provincie

Veel provincies hebben zelf een afdeling of ambtenaren die onderzoek doen en kennis en data verzamelen. Zij hebben vaak inzicht in specifieke kennis en data over uw eigen provincie, die u goed kunt gebruiken in het werk als Statenlid.

Vraag uw griffier:

- > Wie binnen de provincie met kennis en data bezig is.
- > Hoe u deze functionaris(sen) kunt benaderen.

Om na te vragen bij de aanbieder van het Stateninformatiesysteem in uw provincie hoe u relevante kennis en data kunt koppelen aan de vergaderpunten van de Statenvergadering.

Externe online kennis

- > [Kennisbank Openbaar Bestuur](#): dé vindplaats voor kennis, informatie en data op het gebied van het openbaar bestuur, zoals: feiten, cijfers en rapportages van onderzoeken die universiteiten, kennisinstellingen en onderzoeksbureaus uitvoeren in opdracht van het ministerie van BZK.
- > [Tweejaarlijks trendrapport Staat van het Bestuur](#): veel feiten en cijfers over het openbaar bestuur in Nederland.
- > [Leerplatform Statenleden](#) hier vindt u nuttige informatie over omvangrijke dossiers als de Omgevingswet en de Regionale Energiestrategie (RES).

Tip

Het provinciaal jargon volledig onder de knie krijgen? Raadpleeg dan '[Provincies van A tot Z](#)' van het Interprovinciaal Overleg (IPO) waarin alle relevante termen worden uitgelegd.

Kennisinstellingen

Nederland kent ook een aantal landelijke kennisinstellingen die je van relevante informatie kunnen voorzien en u zo verder kunnen helpen met uw werk als Statenlid:

[Centraal Bureau voor de Statistiek](#)

[Sociaal en Cultureel Planbureau](#)

[Planbureau voor de Leefomgeving](#)

Politieke partijen

Hoe kan uw politieke partij u helpen?

- > Het is belangrijk om uzelf als Statenlid te ontwikkelen en te leren. Volg relevante trainingen, workshops of lezingen en haal meer uit uw Statenlidmaatschap.

Zet uw politieke netwerk in

- > Het netwerk binnen uw politieke partij kan uw werk in Provinciale Staten ondersteunen en stimuleren. U kunt bijvoorbeeld sparren met een Tweede Kamerlid of raadslid over een probleem waar u tegenaan loopt. Ook kunt u contact opnemen met collega-Statenleden uit andere provincies. Waar lopen zij tegenaan in hun eigen provincies en welke lessen kunt u daaruit trekken?

Scholing en opleiding

- > Veel bestuurdersverenigingen van politieke partijen organiseren scholing en vorming voor hun leden. Veel politieke partijen hebben een opleidingsinstituut voor hun leden. Kijk voor het aanbod op de website van uw eigen politieke partij. Lokale partijen kunnen hulp krijgen van het [Kennispunt lokale politieke partijen](#). Daarnaast biedt [Statenlidnu](#) scholing aan in de vorm van masterclasses, webinars en leermodules in de digitale leeromgeving.

Wist u dat?

Het Netwerk Politieke Opleiders is een samenwerking tussen verschillende politieke partijen op het gebied van kennisdeling.

Timemanagement

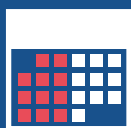
De efficiënte volksvertegenwoordiger

- > Een Statenlid besteedt gemiddeld 22 uur aan zijn of haar werk als Statenlid. Wilt u graag leren en ontwikkelen, maar weet u niet waar u de tijd vandaan moet halen? Kijk hoe u uw tijd besteedt en denk erover na hoe u uw tijd zou willen besteden. Maak een schema. Zet erin:
- Hoeveel uren u per dag/week besteedt.
 - Hoeveel uren u wilt besteden aan uw taken en activiteiten als Statenlid.

Gemiddeld besteedt een Statenlid ruim

22 uur

per week aan zijn of haar werk.

Meer weten?

Raadpleeg de timemanagementmatrix van Eisenhower op het [leerplatform voor Statenleden](#). Bekijk de [Experttips voor Moeiteloos werken](#) en de [12 Beste Tips](#) voor Statenleden via Statenlidnu.

Reflecteer over hoe u uw werk als Statenlid invult

Op welke manier staat u stil bij hoe u het doet als Statenlid? Hoe heeft u uw feedback georganiseerd? Vul hieronder in wie u hierbij kan helpen(/helpt) en wanneer dit het beste kan plaatsvinden.

Tip: maak ook hiervoor een tabel. Maak 3 kolommen. Zet in de linkerkolom deze acties onder elkaar:

- feedback op acties in PS;
- feedback op acties buiten PS;
- sparren over moties/ amendementen /bijdrages etc.;
- sparren over strategie;
- feedback op campagnevaardigheden;
- feedback op debatvaardigheden;
- feedback als fractie;
- feedback op samenwerking;
- feedback op de gemeenteraad als geheel;
- functioneren als Statenlid;
- ontwikkeling als Statenlid en toekomstplanning.

In kolom 2 zet u bovenaan: 'wie' en in kolom 3 'wanneer'. Als u de tabel invult, krijgt u een beeld van uw Statenlid-maatschap. Heeft u de feedbackmomenten al in uw ritme zitten? Op welke onderdelen wordt het tijd om actie te ondernemen?

Stel doelen en maak een ontwikkelplan

Als u de huidige en ideale tijdsbesteding heeft ingevuld en uw reflectie op een rijtje hebt gezet, is het tijd om uw doelen te stellen. Wat wilt u veranderen? Maak een ontwikkelplan en kies een concreet doel uit, bijvoorbeeld tijdens een politiek reces of komende commissie-/ Statenvergadering. Herhaal deze opdracht als u aan meerdere doelen wilt werken.

Format voor tijdsbesteding

Vul in de onderstaande tabel het aantal uren per week in die u tijdens een standaardweek zou willen besteden aan genoemde activiteiten.

	Ma	Di	Wo	Do	Vr	Za	Zo	Totaal
Lezen van stukken								
Vergaderen								
Schrijven van moties/ amendementen/bijdragen								
Campagne voeren								
Werkbezoeken								
In gesprek met inwoners								
Reflecteren								
Scholing								
Social media								
Media								
Partijgerelateerd								
Overig								

Tel de uren bij elkaar op en zet deze neer onder het kopje 'Totaal'. Wat valt u op als u naar deze tijdsverdeling kijkt? Op welke punten ziet u een verschil met de huidige manier waarop u de tijd verdeelt?

Statenlidnu

Wat doet Statenlidnu?

- > Statenlidnu is de Nederlandse Vereniging voor Statenleden en vormt het landelijk netwerk van Statenleden. Het doel van Statenlidnu is Statenleden en Provinciale Staten sterk en krachtig in positie te brengen onder het motto Statenleden in beeld. Betrokken, deskundige en krachtige provinciale Statenleden dragen bij aan een sterk provinciaal bestuur en zijn daarmee onmisbaar voor het functioneren van onze democratie.
- > De vereniging behartigt de belangen van Statenleden bij ministeries en de Tweede Kamer. Bijvoorbeeld over vergoeding en werkdruk. Samen met de Nederlandse Vereniging van Raadsleden, de Vereniging van Griffiers en de andere beroepsverenigingen is Statenlidnu een positieve gesprekspartner van het Rijk.
- > Door het organiseren van bijeenkomsten, masterclasses en webinars en het aanbieden van opleidingen en informatie over actuele onderwerpen via het [leerplatform voor Statenleden](#) ondersteunt Statenlidnu Statenleden om hun rol optimaal te vervullen. Voor een sterke rol van Provinciale Staten in het politiek-bestuurlijke krachtenveld!

Hoe kan de vereniging u als Statenlid helpen?

- > Belangenbehartiger in Den Haag over bijvoorbeeld het versterken van de secundaire voorwaarden voor Statenleden.
- > Bevorderen van deskundigheid over beleidsthema's die spelen in de provincie en nieuwe wet- en regelgeving.

Cursussen en trainingen

- > [Gratis online leerportal](#) met online cursussen, digitale modules, korte filmpjes, animaties, stappenplannen en tips.
- > Webinars, masterclasses en bijeenkomsten voor [kennisverdieping](#).

Handreiking Moreel Kompas

- > Op het [Leerplatform Statenleden](#) vindt u de handreiking 'Moreel Kompas, integriteit voor Statenleden'.

Lidmaatschap

- > Provinciale Staten kunnen gezamenlijk als collectief lid worden. De meeste Provinciale Staten zijn dit. Naast Statenleden kunnen ook commissieleden [lid worden](#). De provincie vergoedt op basis van het [Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers](#) de contributie van de beroepsvereniging Statenlidnu.

De vereniging is er voor alle:

- Statenleden
- Duo-Statenleden
- Burgerstatenleden
- Steunfractieleden
- Commissieleden
- Fractievertegenwoordigers

Ondersteuningsteam weerbaar bestuur

- > Wilt u weten wat u kunt doen wanneer u zich belaagd of bedreigd voelt? Heeft u een onveilig gevoel, maar bent u nog niet geconfronteerd met een concreet incident? Voelt u zich als vrouwelijke politica geïntimideerd? Ook Statenleden die geconfronteerd worden met vraagstukken rondom de eigen veiligheid (intimidatie, bedreiging, agressie en geweld) kunnen terecht bij het [Ondersteuningsteam Weerbaar Bestuur](#).

Interprovinciaal Overleg (IPO)

Belangenbehartiging

- > Het [Interprovinciaal Overleg \(IPO\)](#) behartigt de gezamenlijke belangen van de provincies in 'Den Haag' en 'Brussel'. Enerzijds door een informerende en richtinggevende rol te spelen bij de (formele) voorbereiding van beleid dat voor de provincies van belang is. Anderzijds door kennisdeling met en informatievoorziening aan de provinciale partners en 'stakeholders'. Het IPO beschikt hiertoe over een uitgebreid netwerk en onderhoudt contact met onder andere het kabinet, het parlement, de ministeries, de Europese Unie en maatschappelijke organisaties op de terreinen waar de provincies actief zijn.

Innovatie en kennisuitwisseling

- > Het IPO biedt tevens een platform aan de provincies voor het stimuleren van innovatie en de uitwisseling van kennis. Op deze wijze kunnen provincies 'best practices' uitwisselen en vernieuwingen in het provinciaal beleid entameren. Doel daarbij is een bijdrage leveren aan de kwaliteit, effectiviteit en efficiency van het openbaar bestuur.

Sociale media

U vindt het IPO ook via sociale media:

[Twitter](#)

[Instagram](#)

[LinkedIn](#)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Wat doet het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties?

- > De hoofdtaken van het ministerie van BZK zijn het bevorderen van de democratische rechtsstaat, slagvaardig bestuur, zorg voor betaalbare woningen en een goede leefomgeving.
- > Sinds 2017 behoort ook de ruimtelijke ontwikkeling tot het taakveld van BZK. Met Koninkrijksrelaties worden de relaties tussen de vier landen van het Koninkrijk bedoeld, namelijk Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Sociale media

U vindt het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ook via sociale media:

[Twitter](#)

[LinkedIn](#)

Wat doet het ministerie voor Statenleden?

- > Het ministerie zorgt voor de benoemingen van commissarissen van de Koning en voor de regeling van de rechtspositie van bestuurders en volksvertegenwoordigers. (Zie ook: [Vergoeding en politiek verlof](#))
- > Op [politiekeamtsdragers.nl](#) vindt u informatie over het politieke ambt: verhalen van mensen in de politiek, plus feiten en cijfers over bijvoorbeeld de rechtspositie en benoemingsprocedures.

Integriteit en ondermijning

Ook als Statenlid kunt u geconfronteerd worden met ongewenste dwang van buitenaf. Misschien vraagt u zich weleens af of een bepaalde handeling integer is. Het [Netwerk Weerbaar Bestuur](#) biedt handvatten om integer en veilig te besturen, bijvoorbeeld in geval van ongewenste dwang van buitenaf, zoals de [leidraad veilig bestuur](#).

Het ministerie van BZK werkt samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de beroeps- en belangenverenigingen samen in het Netwerk Democratie in Actie. Hier vindt u tips, instrumenten en praktijkervaringen voor een sterke provinciale democratie: [www.lokale-democratie.nl](#).

Stappenplan tegen agressie en intimidatie

- > We mogen agressie en intimidatie niet stilhouden. Daarom is er een [collectieve norm](#) opgesteld met als uitgangspunt: melden hoort en helpt. Of het nu on- of offline is, misdragingen tegenover ambtsdragers accepteren we niet en moeten altijd worden gemeld. De ministeries van BZK en JenV hebben samen met het Netwerk Weerbaar Bestuur een praktisch stappenplan opgesteld voor griffiers, secretarissen en voorzitters om deze meldingen op te pakken voor een politieke ambtsdrager.
- > Het stappenplan zet uiteen hoe u een melding of aangifte begeleidt en waarmee u zoal rekening moet houden. Daarnaast bevat het beknopte achtergrondinformatie over de relevante strafbare feiten en passende alternatieven voor een strafrechtelijke reactie. [Bekijk het stappenplan](#).

Meer weten?

Neem contact op met de BZK-helpdesk voor politieke ambtsdragers/professionals: helpdeskpa@minbzk.nl

Raad voor het Openbaar Bestuur

Wat doet de ROB?

- > De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) adviseert regering en parlement over de inrichting en het functioneren van het openbaar bestuur en de beleidsmatige aspecten van financiële verhoudingen tussen Rijk, gemeenten en provincies. Extra aandacht gaat uit naar de beginselen van democratie en rechtsstaat. Ook adviseert de raad gemeenten en provincies over bestuurlijke en financiële vraagstukken.

Sociale media

U vindt de ROB ook via sociale media of meld u aan voor de nieuwsbrief via info@raadopenbaarbestuur.nl

[Twitter](#)

[LinkedIn](#)

Meer weten?

Neem contact op via info@raadopenbaarbestuur.nl

Het gezag van de overheid

- > **Gezagswaardige provincie.**
De overheid heeft gezag nodig om urgente vraagstukken en langlopende beleidsopgaven aan te pakken. Dit gezag staat echter onder druk. Om dat gezag te herwinnen moet de overheid weer 'gezagswaardig' worden, stelt de ROB in het signalement [Gezag herwinnen](#). Betrouwbaarheid, bekwaamheid en betrokkenheid zijn daarvoor cruciaal. Daaraan kunt u bijdragen door te doen wat u zegt en te zeggen wat u doet (betrouwbaar), kennis van zaken te hebben en succes te behalen (bekwaam), en in verbinding te staan met de burger (betrokken).
- > **Rechtsstaat.**
In het verlengde van het voorgaande ziet de ROB dat door onhandigheid, onwetendheid en onverschilligheid op onderdelen zogenoemde rechtsstatelijke tekorten ontstaan en pleit voor het borgen van een rechtsstatelijke cultuur. Het gezag van de overheid staat of valt met het vertrouwen dat de overheid pal staat voor de beginselen van de rechtstaat. Als Statenlid speelt ook u een belangrijke (voorbeeld)rol om zo'n rechtsstatelijke cultuur te voeden. [Het rapport Een sterkere rechtsstaat](#) biedt daarvoor handvatten voor u als Statenlid.

RAAD VOOR HET OPENBAAR BESTUUR

> Waarden van goed openbaar bestuur.

Het openbaar bestuur spreekt te weinig over de verschillende waarden van goed openbaar bestuur, stelt de ROB in Gezag herwinnen. Om u te helpen dit gesprek wél te voeren, ontwikkelt de ROB op dit moment een instrument op basis van het [Wegingskader goed openbaar bestuur](#). Het wegingskader benoemt de waarden van goed openbaar bestuur aan de hand van drie beginselen: rechtsstaat, democratie en bestuurlijk vermogen.

Andere relevante adviezen

- > Voor een **goede samenwerking met andere overheden** ontwikkelde de ROB in zijn [advies Rol nemen, ruimte geven](#) een model voor gelijkwaardig partnerschap.
- > Het openbaar bestuur gebruikt tegenwoordig vaak **data en algoritmes**. Maar data en het gebruik ervan zijn niet neutraal. Het [advies Sturen of gestuurd worden?](#) biedt het DataDebatDenkkader om kritisch na te denken over de inzet van data en algoritmes.
- > Dat u goed uw werk kunt doen, is van groot belang voor de democratie. Maar dat kunt u niet alleen: **goede ondersteuning** is nodig. In [Voor de publieke zaak en Goede ondersteuning, sterke democratie](#) doet de ROB aanbevelingen voor het organiseren daarvan.